

Sobrietat econòmica

Acabem de cloure les festes de Nadal, època de l'any de màxim consumisme i d'increment, de vegades incontrolat, de les despeses familiars. Si observem els estudis econòmics que de tant en tant publiquen els mitjans de comunicació, ens adonarem de la desaparició progressiva de la cultura de l'estalvi, la qual ha estat substituïda per la cultura del crèdit o de la hipoteca. Ara els diners sobrants ja no van a parar a la guardiola en forma de porquet. Avui, primer demanem els diners, aconseguim allò que desitgem, i després els tornem de mica en mica.

Aquesta nova forma de fer realitat els nostres somnis, sense esperar anys i anys, no és necessàriament dolenta. Gastar no és un mal, especialment durant les festes nadalenques, quan un petit obsequi pot ser símbol d'estima, d'amistat o d'agraïment. Viure de crèdit tampoc és condemnable; sovint necessitem ajudes econòmiques per a tenir una petita empenta inicial per començar projectes nous, per a millorar en qualitat de vida o per ser més independents, entre altres necessitats. El problema és quan el consumisme deixa de tenir mesura i les compres no es realitzen per necessitat sinó per enveja o ostentació. O quan les peticions de crèdit són per a banalitats i no per a coses importants. Es demanen crèdits per pagar la Universitat dels fills o per anar de viatge al Carib i comprar un cotxe tan gran com el del veí? Per pagar aquests crèdits, a què renunciem les famílies? Econòmicament no podem ser extremistes. L'austeritat extrema, l'abstenció malaltissa de consumir tampoc no té cap mena de sentit perquè tots sabem que comprar és necessari. Ara bé, el que cal és fer-ho amb sobrietat, buscant la mesura justa. Tal com diu la dita popular: sense estirar més el braç que la màniga. ■

[L'austeritat extrema, l'abstenció malaltissa de consumir, no té sentit. El que cal és fer-ho amb sobrietat]

L'ACUDIT. Àlex Valls

VALORS A L'ALÇA

La solidaritat:
El comerç just a l'estat espanyol ha crescut un 28,4% del 2000 al 2005 (lamalla.net 7/12/06)

VALORS A LA BAIXA

La salut:
El nombre de fumadors només baixa un 2% amb la Llei Antitabac (Europapress 27/12/06)

LA FRASE

"La solidaritat en les catàstrofes té dues cares: els habitants del món benestant creuen que la seva generositat ha enterrat el problema, mentre que les víctimes es desesperen veient com només els arriben les engrunes". **J.J. Navarro Arisa. Avui, 27 de desembre de 2006.**

Monuments dedicats al llibre

No deixa de ser curiós que a Barcelona, una ciutat on es llegeix poc, diguin el que diguin, hi hagi quatre monuments dedicats al llibre. De fet, per ser exactes, en queden quatre a la via pública, des que fa un temps va ser-ne suprimit un titulat *23 d'abril*, en honor al Dia del Llibre, que hi havia als jardins Moragas del carrer Aribau.

Cronològicament, aquest monument, obra d'Antoni Ramon González, va compartir amb un altre que subsisteix l'honor de trencar el foc d'aquests homenatges a la lectura. L'altre es titula *La lliçó*, és obra de Manuel Silvestre de Udaeta, i es troba a la plaça d'Adrià i forma part d'una font ornamental. Els dos van ser escollits entre diversos projectes, en un concurs convocat per l'Ajuntament l'any 1959, destinats a embellir - en alguns casos era un eufemisme aquesta intenció - els jardins municipals.

L'interès per honrar el llibre com una escultura no va reapareixer fins a principis de la dècada dels noranta. El pintor Josep Guinovart va realitzar una escultura amb acer de cinc metres i mig d'alçada per col·locar-la, el 2 de juny de 1992, en el pati de l'Institut Francès. El seu nom és *Sur le livre* i tant va agradar que amb el temps es va convertir en el logotip de l'entitat.

I, l'última escultura, està íntimament relacionada amb el llibre de segona mà. El Gremi de Llibreters de Vell va encarregar a Joan Brossa una es-

cultura per col·locar-la als jardins de la cruïlla entre la Gran Via i el Passeig de Gràcia. Brossa la va portar a terme junt amb el seu inseparable amic Josep Pla-Narbona i el resultat és el curiós monument vermell i blau que va inaugurar-se el 16 de setembre de 1994. Cada any s'hi col·loquen plaques amb les firmes d'escriptors i escriptores que complementen la idea del monument.

I podria continuar aquest itinerari virtual amb escriptors als quals s'ha dedicat un monument,

"En una ciutat on es llegeix poc, hi ha quatre monuments dedicats al llibre"

algun tan original com el que es troba a la Travessera de Dalt; o un altre del mateix Brossa, que va ser una lluminosa idea que necessita de la nit per poder veure's, al carrer del Bon Pastor, davant del Col·legi d'Aparelladors, al terrat del qual hi ha una llagosta, esculpida per Brossa i l'artista Pla-Narbona. Però com diria Rudyard Kipling, per no moure'ns de l'univers literari, aquestes serien unes altres històries. ■

Josep Maria Huertas Claveria és periodista

L'interès per honrar el llibre com una escultura reapareix a la dècada dels noranta.

Escultura de Joan Brossa ubicada entre Gran Via i el Paseig de Gràcia.

Jordi Cussó

La virtut de l'eutrapèlia

Un autor clàssic com Tomàs d'Aquino deia que els vicis són virtuts que s'han desequilibrat, que s'han tornat boges, per defecte o per excés. Podem dir que un vici com la mandra parteix de la virtut del descans, que si es desequilibra per excés es converteix en mandra i si ho és per defecte esdevé activisme, o el que avui anomenaríem estrès. El mateix podem dir del fet de menjar per viure, que es torna vici quan esdevé un menjar per menjar, sense cap més mesura que la d'afartar-se, i es converteix en el que anomenem gola; i si és per defecte, és a dir, quan deixem de menjar per inapetència, podria arribar a convertir-se en anorèxia. Aquest desequilibri cap a una banda o cap a una altra, és el que sant Tomàs descriuria com un vici.

Aquest mateix criteri el podríem utilitzar en altres vessants de la vida, com per exemple l'economia i sobretot aplicat al nivell de consum o a la producció. Ens trobem en una societat que parteix d'un principi econòmic, creu que el consum és necessari pel bon funcionament del sistema econòmic, però no hi ha dubte que aquest consum el podem desequilibrar per excés o per defecte, i seguint la teoria de Tomàs d'Aquino, aquesta distorsió podria portar el sistema a un funcionament viciós. Així ens podem trobar gent que no vol gastar res i es torna avariciosa o mesquina, la qual cosa fa que si la majoria de consumidors actuéssim d'aquesta manera, el funcionament de l'economia es veuria afectat. Però si actuem en sentit contrari i gastem per gastar, convertint-nos en uns malversadors, també el sistema emmalalteix i experimentarà repercussions negatives en el seu correcte funcionament. En la virtut es troba la mesura i Tomàs d'Aquino, retornant a Aristòtil, ens diria que avui més que mai hauríem de recuperar la virtut de l'eutrapèlia.

Recordo els anys setanta, quan al món occidental patíem un greu crisi econòmica i alguns autors començaven a parlar en termes de penúria, o d'altres grups d'opinió, com el prestigiós Club de Roma, ens parlaven dels límits del creixement, i ens urgien a canviar les nostres actituds de consum. "Serà

"La societat creu que el consum és necessari pel bon funcionament del sistema econòmic"

impossible mantenir els nivells de creixement perquè el nostre planeta no podrà sostenir-se", ens repetien sovint. Això va portar alguns autors a predicar sobre la importància d'aplicar polítiques d'austeritat, d'estrènyer el cinturó i preparar-se per viure amb menys recursos. Tot plegat creava un moment difícil de pair: grans taxes d'atur, el diner car, taxes d'inflació altes, una energia cara, i un futur que no s'entreveia gaire optimista. La societat de l'oci passava a ser una quimera que només predicaven alguns profetes il·lusoris. Amb el pas del temps va tornar la bonança econòmica, i vàrem registrar uns nivells de creixement econòmic que mai haguéssim sospitat en aquelles èpoques de penúria. I amb la tornada del bon temps s'obliden els mals moments, i els criteris i plantejaments que volien evitar excessos en el funcionament econòmic. En l'actualitat, tot i els avisos cada vegada més forts dels grups ecologistes, - l'economia hauria d'escoltar més l'ecologia- tornem a viure una etapa expansiva i de creixement que reverteix en uns nivells molt alts de consum.

Malgrat el que ens diguin els economistes, tots tenim la sensació que el primer món, més que gastar, es malbarata, d'una manera inconscient i innecessària, llença massa recursos. Sense entrar en valoracions ètiques respecte a la situació dels anome-nats països del Tercer Món i dels enormes desequilibris que cada dia s'accentuen més i més entre pobles i grups socials, cal que el nostre sistema econòmic vetlli pels seus nivells de consum i, en conseqüència, de producció. Per això m'atreveixo a dir que cal introduir una nova variable en els models econòmics, una variable que s'ha d'ensenyar a l'àmbit familiar i escolar, perquè després repercuteixi en els hàbits de consum. Cal doncs introduir aquesta variable anomenada eutrapèlia.

Eutrapèlia, és un mot provinent del grec que significa, eu: bon, bell, trapèlia: fruïció. Pense doncs que ho podríem traduir com el bon gaudir, el saber fruir amb goig de les coses. La virtut

"En la virtut es troba la mesura i avui hauríem de recuperar la virtut de l'eutrapèlia"

"La nostra època tendeix més cap a l'excés que al defecte"

PER JOAN SALICRÚ

La primera qüestió que li volíem preguntar és si veu diferències entre els conceptes d'austeritat i el de sobrietat.

L'austeritat em remet a quelcom més general, a un estil de vida, fins i tot a un tret de la persona i allò sobri em sona més relacionat amb l'objecte. Però més enllà del nom, trobo que l'interessant d'aquests valors és que són una mostra del canvi en el tipus d'ideals d'un temps ençà: hi ha uns ideals que estan a la baixa, però que eren els dominants uns anys enrera, fins a mitjans del segle XX: l'austeritat, la sobrietat, la noblesa, l'honradesa... eren ideals pels quals la persona renunciava a algun tipus de satisfacció immediata o massa grossa. Qui es declara honest és qui renuncia a treure profit d'una cosa que podria fer, però que si la fes seria deshonest, qui es declara sobri és aquell que potser podria donar-se més quantitat de satisfacció del que sigui però però se n'està... Aquesta ètica que implica privar-se d'alguns mitjans o algunes satisfaccions està a la baixa. Els ideals puixants en relació als mitjans i a les satisfaccions tenen una posició totalment contrària; l'ideal de riquesa implica més, no menys. O l'ideal del consumidor: aquell que pot tenir o comprar més coses sembla que és més. O la bellesa: s'ha de ser més *guapo*.

O la joventut: s'ha de ser més temps jove. Això en general implica no una voluntat de limitar-se o privar-se, sinó al contrari. L'altre ideal molt estès que tenim és el de l'èxit; aconseguir cada cop més i més capacitat de domini.

Anem al tema de l'entrevista: cada cop celebrem les festes gastant més, fins i tot diners que no tenim. Per què creu vostè que estirem més el braç que la màniga?

Als psicoanalistes, l'experiència ens ha ensenyat que l'ésser humà no és merament biològic, sinó que també tenim una part no sé si dir-ne espiritual, però que és tota la dimensió del llenguatge. I l'experiència ens diu que l'homeostasi, és a dir l'equilibri perfecte, no existeix mai, sinó que tendim al defecte o a l'excés; hem de viure quasi permanentment amb una propensió per a sentir alguna cosa per defecte. A la modernitat, els grans noms del defecte són les depressions, són un defecte d'alegria, de vitalitat, de llibido, d'il·lusió, d'iniciativa... Pel que fa a l'excés, trobem sota la forma de l'angoixa -cada cop hi ha més subjectes

"L'ètica de valors que implica privar-se d'algunes satisfaccions està a la baixa"

J. S.

perfil

Josep Monseny és psicoanalista i metge-psiquiatria, membre de l'Escola de Psicoanàlisi dels Fòrums del Camp Lacanià (Fòrum Psicoanalític Barcelona), director de l'Institut Psico-Social Barcelona, president de l'Associació espanyola de Psicoanàlisi del Camp Lacanià i docent a l'Associació Catalana per a la Clínica i l'Ensenyament de la Psicoanàlisi. També és professor del postgrau de la Universitat de Barcelona titulat *El discurs del psicoanàlisi Freud con Lacan*, docent de l'Institut per a la Clínica dei Legami Sociali Milán-Venecia-Macerata, supervisor Clínic del CDIAP de l'Hospitalet i membre del Consell científic del Collège de Clinique Psychanalytique du Sud-Ouest de France. Un curriculum impressionant que no impedeix que quan parli ho faci intentant que a l'altra li arribi el màxim sentit de les paraules que pronuncia, amb tranquil·litat i profunditat. ■

angoixats- però també hi ha un excés de consum de satisfaccions. Un dels problemes de la nostra època són les addiccions, s'és addicte a coses que causen satisfacció però d'una forma excessiva, tant que fins i tot fan mal al subjecte. Ens movem, per tant, entre el més i el menys. I tenim una propensió a tendir més a l'excés que al defecte, sobretot al defecte assumit. Això em sembla clau: la falta com a cosa assumida i motor d'alguna cosa positiva; ara costa molt que la manca d'alguna cosa sigui motor d'una altra cosa. El cas que m'expliques de *Valors* és paradigmàtic: em dius que creïeu que faltava reflexió i va dir "fem una revista". La manca l'heu convertit en causa d'un desig i l'esteu fent treballar i això donarà uns fruits. Això és molt infreqüent. El més habitual d'avui en dia és que quan algú es troba una manca d'alguna cosa, ràpidament vol taponar-la. A la gent, la manca els angoixa i ràpidament l'angoixa, en comptes de portar-los a pensar què els està passant i quin sentit té... la vol saturar.

I per això aquesta ànsia de consum, per tapar forats?

Sí. Fins no fa gaire l'angoixa era un valor; l'angoixa vital o el concepte de l'angoixa en Kierkegaard, com una manera de reconèixer un signe d'una cosa que cridava a interrogar-se per allò veritable del ser humà. Avui, si algú té un moment

d'angoixa se'l vol treure de sobre, amb consum, fàrmacs o automedicació. I llavors una de les coses que fem és consumir *gadgets*, productes que la ciència adossada al discurs capitalista produeix abastament: consoles, televisors, ordinadors, cotxes... Aquestes posicions tenen a veure amb un no voler saber, quan algun ésser humà topa amb aquesta manca d'equilibri, alguna cosa que el qüestiona, per no viure la manca i intentar superar-la... ens volquem a la satisfacció pulsional: la pulsio oral o menjar en excés -cada cop hi ha més bulímies-. Ho hem d'explicar perquè tenim un sistema social dominant -capitalisme més discurs de la ciència- que fa que els subjectes cada cop més estigui en una situació precària en allò social -el seu lloc com a treballador és molt insegur degut al progrés de la tecnologia- i cada cop més gent es veu en el risc de no quedar inclosos en l'ordre social. Això angoixa molt i una forma d'escapar d'això és consumir per calmar l'angoixa: hi ha molta gent que per exemple menja molt però no és gana el que té, és ansietat.

"Consumir és una forma d'escapar de la possibilitat de quedar exclosos"

"No hi ha morosos, però cal veure a què renuncia la gent per tornar un crèdit"

PER MARIA COLL

A ctualment, un individu de classe mitja, pot viure sense haver de demanar crèdits o hipoteques? És a dir, sense cap tipus de deute, pot viure econòmicament el dia a dia?

Sí, jo crec que és possible, però no és normal. Viure el dia a dia vol dir que cada jornada gastem allò que hem ingressat, una proporció de la setmanada o la mensualitat. Tot allò que no menges, no gastes o no consumeixes és estalvi. Tenint en compte això, hi ha dues formes de plantejar-se econòmicament la vida: els que gasten i els que estalvien. Els primers depenen dels seus; els que consumeixen agafen dels que estalvien. Hi pot haver un punt d'equilibri entre aquests dos estils de vida? Crec que no. El punt d'equilibri és absolutament inestable. Aquest equilibri és una mica com el balanceig d'una barca prop de la costa, es manté a la superfície, però en tot moment ha de decidir cap on va.

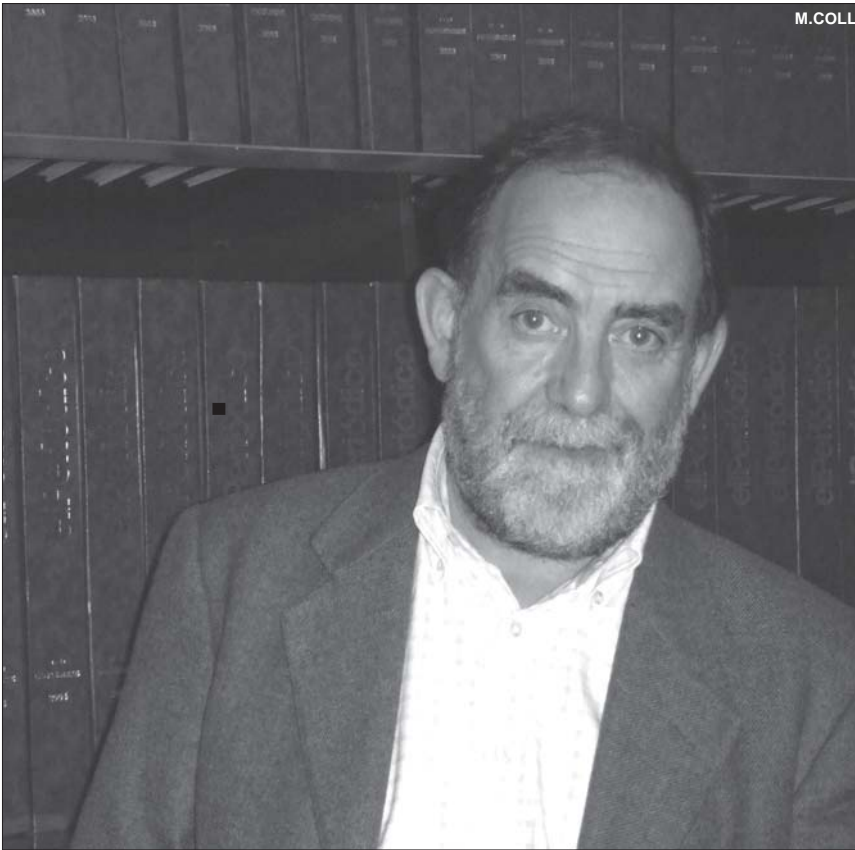
Un estudi de la Fundació Espanyola deCaixes d'Estalvi (Funcas) posa de manifest que les famílies estalvien poc: a Catalunya, per exemple, l'estalvi ronda el 15,5% de la renda bruta.

I som nosaltres qui decidim un model o altre.

Un dels grans avantatges del nou model econòmic que tenim és que cada persona es munta econòmicament la seva vida. Joestic disposat a explicar, fins allà on es pugui, que la mundialització té alguns avantatges, doncs un d'aquests és la llibertat per decidir. Si hem aconseguit que el gran estalvi sigui únic, també hem aconseguit transmetre un missatge: és possible que a cada persona que tingui necessitat d'una inversió o una despesa li arribin diners sense saber d'on li vénen. Aquesta és la teoria. En aquests moments, una persona que necessita un crèdit pot fer servir els estalvis d'un botiguer de Filipines, un economista de Nova York o un ramader d'Argentina. Aquesta és la mundialització positiva; l'ús positiu de l'estalvi. Però la mundialització té una altra cara. La perversió de la mundialització és que l'intermediari tria a qui li deixa diners, a qui n'hi treu, encara que n'hi faltin; i a aquí en dóna, encara que n'hi sobrin. A-

"Hi ha dues formes de plantejar-se econòmicament la vida: gastar o estalviar"

perfil

Josep Maria Ureta i Buxeda (Sabadell, 1952) és periodista expert en economia. Actualment és cap d'opinió de *El Periódico de Catalunya*, diari on publica articles d'economia, i col·laborador del *Matí de Catalunya Ràdio* amb l'Antoni Bassas, on es va fer conegut amb l'espai *Lliçons d'economia recreativa*, al costat del professor Fabià Estapé. També ha participat a altres programes, com *180 graus de TV3*. Sempre demostrant un do per la divulgació de temes econòmics de forma pedagògica. És autor del llibre *Economia de butxaca* (Viena Edicions, 2005), un recull dels seus articles publicats entre els anys 1990 i 2005. ■

questa és la part negativa de la globalització, una aplicació salvatge del capitalisme; però conceptualment la globalització és una cooperativa global.

Però, què passa quan en una mateixa societat cada cop hi ha més deutors que estalviadors?

L'economia sempre és una ciència trista, perquè sempre hi ha més necessitats que recursos; i frustrada, perquè mai pot arribar a un punt d'equilibri. Per tant, l'autèntica economia és aquella que aconsegueix establir prioritats i ajuda a fer que la gent visqui millor. Tenint en compte això, sí és cert que cada cop més estem sucumbint a una cosa que es diu *marketing*. Però, fins i tot el *marketing* té una vessant interessantíssima, és una ciència que busca necessitats i com satisfer-les; i una vessant perversa, crear necessitats innecessàries. El *marketing* fa entrar les persones en l'àmbit de la comparació. Jo no necessito un rellotge, però si la meua companya en té un, jo també en vull. És un fenomen de contagi.

Per tant, el *marketing* ens aboca al consumisme, especialment durant aquestes festes de Nadal que acabem de viure.

Ho sento, estic rotundament en contra d'aquesta tesi del consumisme de Nadal, Cap d'Any i Reis. Hi ha consumismes pitjors. Ningú no demana un crèdit per comprar un regal de Nadal, es demana un crèdit per pagar les vacances de l'estiu. Què és pitjor? Per què no denunciem això? L'altre dia, el director de *El*

Periódico de Catalunya, Rafael Nadal, em deia que estava tip que del 6 de desembre al 8 de gener s'imposessin els pessimistes. El problema no és anar a dinar a ca la sogra el dia de Nadal, el problema és que no tens una bona relació amb ella durant tot l'any. Doncs, per què aquests dies les emissores de ràdio, les televisions i els diaris donen audiència als empenyats amb el Nadal? A tots els que ens agrada el Nadal, i molt íntimament, estem esperant que arribi per reafirmar la nostra estimació vers els que tenim més a prop. I gastar, doncs és clar, però a més ens gastem allò que hem estalviat. La cosa més trista d'aquests dies ha estat veure gent, que l'han fet venir aquí a "servir-nos" a la fàbrica, a l'hospital, a la llar..., i que han estat dos i tres anys estalviant per pagar el bitllet d'avió i anar a veure la família, per acabar sent víctimes d'uns desaprensus espanyols. Això és una vergonya!

Segons un estudi publicat per la Fundació Espanyola de Caixes d'Estalvi (Funcas), un 10% de les llars espanyoles gasta molt més que el que ingressa.

"Ningú demana un crèdit per comprar un regal de Nadal, sinó per pagar les vacances"

Que estalviïn ells

Joan Oliver

En els vells temps els pares, especialment els catalans, transmetien als fills la virtut de l'estalvi i els explicaven que no és més ric qui més guanya, sinó qui més guarda. I els explicaven que calia estalviar perquè mai no saps què et pot passar en el futur i convé tenir un racó per poder fer front a una malaltia inesperada, per donar estudis als fills, per trampejar una mala ratxa de feina o, simplement, per cobrir les necessitats de la vellesa. En els vells temps estalviar no era només una virtut, era una necessitat.

Avui en dia, ja ningú no parla de la conveniència d'estalviar i sembla que la virtut de l'estalvi estigui passada de moda. El missatge que ens arriba des dels poders públics és que no cal que patim per si ens arriba un mal moment, que l'administració ja s'encarregarà de nosaltres. I la gent pensa que si té una malaltia anirà a la sanitat pública, que els seus fills aniran a l'escola pública, que si es queda sense feina ja cobrarà el subsidi d'atur i que de gran ja cobrarà la pensió. Després acaba resultant que hi ha llistes d'espera, que el nivell de formació de moltes escoles públiques és justet, que el subsidi d'atur és escàs i curt i que les pensions són, simplement, de misèria. Però aquesta és una altra història. El fet és que vivim en una societat, en un entorn polític, que ens diuen que no cal estalviar, que l'administració ja es farà càrrec de les nostres necessitats si venen mal dades.

Com és evident, tanta despesa pública no és gratuïta. La paguem tots i cadascú de nosaltres a través dels impostos.

"Qui ha d'estalviar són els poders públics, no els que ens costa arribar a finals de mes"

Quan parlem d'impostos pensem en l'IRPF però molt sovint oblidem que també paguem impostos cada cop que comprem uns mitjons, que ens prenem una copa o que fem benzina. I oblidem que el que ens detreuen de la nòmina (a treballadors i empreses) per pagar a la Seguretat Social, també és una mena d'impost. Tot sumat, cadascú de nosaltres dona a l'administració al voltant de la meitat dels diners que guanya cada mes. És prou lògic, doncs, que després d'una esquitllada d'aquesta magnitud ja no ens quedi gaire marge per a l'estalvi.

Qui hauria d'estalviar no som pas nosaltres, sinó una administració que ens fa pagar ben cara la minsa seguretat en el futur que ens ofereix. Qui hauria d'estalviar serien els poders públics, no els pobres ciutadans que ja fem prou si aconseguim arribar a finals de mes després de complir amb les nostres obligacions fiscals. ■

Joan Oliver és periodista

PEL·LÍCULA RELACIONADA

'Maria Antonieta'

Lesperat nou film de Sofia Coppola, una personal biografia de la reina Maria Antonieta, s'ha estrenat molt oportunament aquest gener en què el sentit comú imposa l'estalvi i la sobrietat després dels excessos de Nadal. Difícilment es podria trobar en la cartellera d'estrenes un títol que retrati millor els excessos i adverteixi com poden fer perdre el cap. I és que segons sembla apuntar Coppola en aquesta apologia de la despesa, els capricis, luxes i fútileses de la jove reina semblen la causa principal de l'empobriment i la gana d'un poble que es va aixecar en revolta.

La filla de Francis Ford Coppola retrata Maria Antonieta com una jove eixelebrada i inconscient, que es deixa emportar per la vida de luxe i frivolitat de la decadent cort francesa. Inicialment no costa reconèixer en aquesta reina adolescent una de les heroïnes modernes que defineixen la filmografia de la Coppola: noies arrencades d'un hàbitat i trasplantades en un altre en el qual no semblen acabar d'encaixar. Fins ara, aquesta excusa havia servit per parlar d'una sèrie de sentiments força contemporanis,

Fotograma de la pel·lícula.

<http://www.sonypictures.com/movies/marieantoinette/index.html>

la fitxa

Títol: Maria Antonieta (Japó, 2004) **Director:** Sofia Coppola. **Repartiment:** Kirsten Dunst, Jason Schwartzman, Judy Davis, Asia Argento

com la incomunicació, l'aïllament i, fins i tot, la pròpia identitat. Aquesta és també la intenció inicial de Maria Antonieta, una jove arrencada de la seva vida ociosa a la cort austríaca i traslladada a la de Versalles, on es convertirà en reina de França. Però a partir d'aquest plantejament inicial, Coppola s'interessa més en mostrar la seva vida despreocupada, envoltada de menjars exòtics, sabates, criats i tota mena de capricis. Ho explica amb un sentit estètic envejable, un gran domini de l'enquadrament i un original ús de la música: combina música clàssica amb tecnopop i electrònica dels vuitanta. Però tanta bellesa plàstica embafa, com els menjars nadalencs, després dels quals s'imposa una època de sobrietat. JUDITH VIVES ■

propostes

amb **valors**

VIATGES | ITÀLIA I ALEMANYA

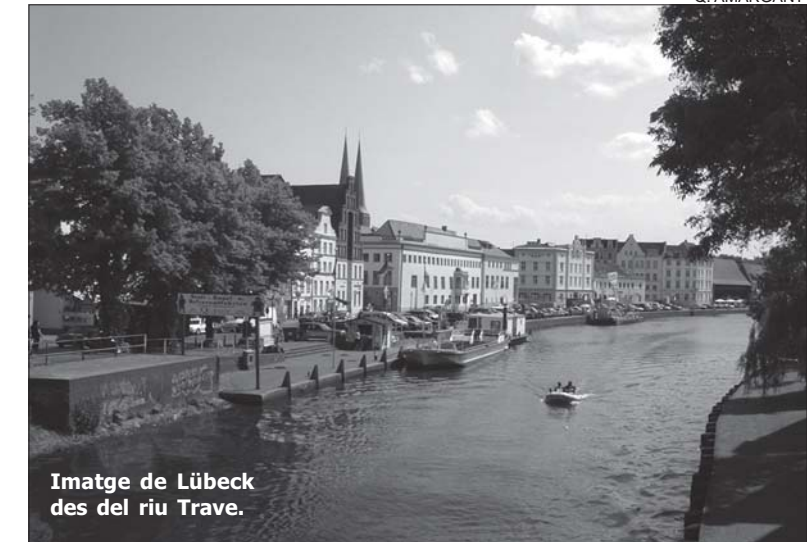
De la Llombardia a l'Hansa

Una ciutat molt bonica però desconeguda és Bèrgam, a la Llombardia, a cinquanta quilometres de Milà. Des de fa pocs anys, amb Ryanair i des de Girona, t'hi plantes amb una hora i mitja. La ciutat antiga es troba damunt d'un turó. Cal dir que, encara que sembli estrany, durant més de 350 anys Bèrgam va pertànyer a la República de Venècia. Les imponents muralles que s'aixequen per damunt de la ciutat moderna es van construir durant aquesta època veneciana.

Entrant per la porta del mig de la ciutat antiga et trobes l'imponent edifici del seminari, on va estudiar Angelo Giuseppe Roncalli, el que va ser al cap dels anys el Papa Joan XXIII. Des del passeig que voreja la part alta de les muralles es pot gaudir d'una vista esplèndida de la ciutat moderna, els seus jardins i les grans planures que l'envolten. Les portes per entrar la ciutat antiga tenen noms de sants: Jacob, Agustí, Llorenç, Alexandre... Per la porta de sant Agustí ens trobem tot de carrers drets i estrets que porten al funicular. De sobte trobem la plaça Vella, la biblioteca cívica, la plaça del Duomo, on es pot veure en perspectiva el monument més important de la ciutat, la Basílica de Santa Maria Major, del segle XII. Diu la llegenda que de qualsevol finestra oberta del conservatori de música surten notes musicals que recorden que hi va estudiar Donizetti.

De nou agafem l'avió de Ryanair que ens portarà a Lübeck, prop d'Hamburg. De 210.000 habitants, a Lübeck se la coneix com la reina de la lliga Hanseàtica perquè era la capital d'aquesta agrupació de ciutats que van dominar el comerç del mar Bàltic del segle XII al XVI. Amb els seus bonics edificis de pedra roja, és una de les joies del nord. El seu nucli antic es troba enmig d'una illa del canalitzat riu Trave, que desemboca al Bàltic. En aquesta ciutat-fortalesa es pot visitar l'Holstentor,

Q. AMARGANT

Imatge de Lübeck des del riu Trave.

Q. AMARGANT

A Lübeck se la coneix com la reina de la lliga Hanseàtica perquè era la capital d'aquesta agrupació

una porta fortificada amb dues grans torres bessones. I a la Marienkirche encara es pot contemplar al terra l'espècie de les campanes de l'església al caure al terra a causa d'un bombardeig durant la Segona Guerra Mundial.

Amb el tren podem arribar-nos a una altra ciutat de l'antiga Hansa, Rostock, al mar Bàltic. Té els mateixos habitants que Lübeck, però va pertànyer a la República Democràtica Alemanya (comunista). L'època de la reunificació va significar un augment de l'atur i un sorgiment de grups neonazis, però actualment les condicions de vida de la ciutat tornen a millorar i l'embelliment d'edificis, places i carrers ha fet que torni a ser una ciutat bonica. Una dada: la universitat de Rostock va ser fundada al 1419 i va ser la primera del nord d'Europa. Un recorregut per la ciutat: el port antic, el passeig marítim, la catedral de rajola vermella que des del 1472 funciona un rellotge astronòmic... Un bon lloc per passejar és l'antic barri burgès, ara restaurat. Com totes les ciutats de l'extinta RDA, l'allotjament i el menjar són més barats. J. AMARGANT ■

la fitxa

PROPOSTA: Girona-Bèrgam-Lübeck-Rostock-Girona. **PRESSUPOST:** Agafant els bitllets d'avió en Ryanair amb temps, set dies pot sortir per 300 o 400 euros, tot depèn de l'allotjament.

Imatge de la plaça central de Bèrgam.

per acabar...

L'ALTRA CARA DE LA CIÈNCIA | Laia Bassaganyes, Marina G. Bufí i Núria Radó

Poloni 210

Poques vegades un element químic havia estat tant de moda. Poloni 210. L'element radioactiu que va provocar la mort d'Alexander Litvinenko, exespia rus mort el passat 23 de novembre.

La radioactivitat, o desintegració radioactiva, consisteix en la transformació espontània d'un element químic a un o uns altres elements químic. Aquesta transformació no es dona en tots els elements, sinó només en els isòtops inestables, que d'aquesta manera tendeixen a l'estabilitat. Durant aquesta transformació, els elements radioactius emeten radiacions o partícules fins a convertir-se en plom, que és un element estable i ja no emet radioactivitat.

Aquesta radioactivitat pot ser de diferents tipus segons quin sigui l'element:

El poloni només és perillós si s'ingereix o si s'inhala en una bona quantitat

els més corrents són l'emissió de partícules (com el cas del poloni i dels altres nuclis pesats)? I l'emissió de rajos? Cada tipus provoca efectes biològics diferents.

El poloni 210 és un isòtop radioactiu del poloni i és l'anterior al plom, de manera que és l'últim de la sèrie radioactiva que provocarà la reacció que emetrà radioactivitat. Va ser el primer element que van descobrir el matrimoni Curie, en veure que després de l'extracció d'urani (element del qual ja es coneixia la capacitat d'emetre radioactivitat), encara quedava radioactivitat al mineral d'on s'havia extret, senyal que hi havia un altre element que també emetia radioactivitat, fins i tot més que l'urani. L'any 1898, Marie Curie va decidir posar-li el nom de Poloni, en memòria del seu país, que al segle XVIII havia desaparegut repartit entre Prússia i la Rússia imperial d'aleshores. Marie Curie va anomenar Poloni el nou element per tal de recordar al món el desig d'independència dels polonesos. Una independència que, dit sigui de passada, no van aconseguir

fins després de la primera guerra mundial, l'any 1918.

Com ja hem dit, el poloni emet partícules? Aquestes tenen càrrega positiva, de manera que interaccionen molt amb la matèria. Això fa que la seva toxicitat sigui de molt curt abast: les partícules només poden recórrer una distància molt petita abans no interaccionin i desapareguin; un full de paper les detura i no poden traspasar la capa externa de la pell. Ara bé, si l'element entra dins nostre i conviu amb les nostres cèl·lules vives (la capa externa de la pell són cèl·lules mortes), ja no hi ha full de paper i, per tant, queda en contacte amb les cèl·lules, destrossant-les. No existeix cap manera de fer-lo sortir i només podem esperar que s'esgoti.

És per això que va ser impossible evitar la mort de Litvinenko, però alhora les institucions internacionals repeteixen que no hi ha perill de contaminació: encara que es trobin restes de Poloni 210 en avions que van passar per Barcelona o en molts altres racons, no cal patir, ja que les quantitats són molt petites. El poloni només és perillós si s'ingereix o si s'inhala en una bona quantitat. ■

30 valors

PETITES COSES PER CANVIAR-SE UN MATEIX | JOAQUIM TRENCHS

Sostenir el desig

Tot rellegint el fil conductor de la revista d'aquest mes, "Estirar més el braç que la màniga", se m'acut en aquest primer article d'aquesta nova secció de *Valors* pensar si allò que regeix el nostre funcionament neix de dins o de les exigències externes, que hem fet del tot nostres.

Hi ha una part d'un mateix comandat pel "hauries de...". Els propòsits, les rutines diàries, les respostes que cal donar a les "demandes" que t'arriben de l'"altre", via família, feina, associació, ...a voltes, incrementen lenta i imperceptiblement el neguit, el malhumor, la tensió... És com un repic i un pes dins el propi cap. Malgrat tot, l'obligació en allò que esperem de la nostra pròpia resposta, et fa tirar endavant. Complir amb el propòsit pot esdevenir difícil però finalment gratificant. Un cop satisfeta la resposta a aquest "hauries

de..." ets digne de rebre l'amor d'aquest "altre". Has estat quasi perfecte. Quin descans!

Hi ha un altre costat d'un mateix on brolla un jo aparentment més espontani. Emergeix amb força i energia. Les obligacions, quan són nascudes veritablement del propi interior, i no tant per la identificació a l'"altre" demandant, esdevenen desig i responsabilitat. Alegria i vitalitat acompanyen les seves directrius. I dins el propi cap ...garantia de creixement i llibertat. No tenim assegurat amb això, l'amor ni la quasi-perfecció, però si la tranquil·litat i la satisfacció personal, coherents amb el propi compromís vital. ■

Complir amb el propòsit pot esdevenir difícil però gratificant

Dins el palau dels lleons

El seu momentVALORS: El primer dia que va entrar a l'hemicicle del Congrés dels Diputats després de ser escollida.

PER JOAN SALICRÚ

Com recorda el primer dia que va entrar al Congrés dels Diputats, a l'hemicicle?

Ho recorde en l'emoció de començar una nova etapa marcada per un gran repte, estar a l'altura de la responsabilitat que suposa ser diputada per Esquerra Unida. El Congrés és un edifici antic, sobri, que impressiona i et trasllada la serietat i rellevància del càrrec.

Quines sensacions va tenir?

Sobretot tenia ganes d'aprendre molt ràpidament, de saber tant on estaven les sales (el Congrés és un laberint) com el funcionament, organització, treball, observava i ho apuntava tot en la meva ment.

Hi havia entrat mai abans, de visita?

No, mai, la veritat.

Ha estat el dia més important de la seva vida, de moment?

Evidentment és un dia important, on comença la renúncia a la teva vida privada. Cada dia tens un nou repte per davant, que és ser part de la veu d'una força política minoritària que no té l'acolliment dels mitjans de comunicació i que representa interessos oposats als de les forces establertes però que representa precisament els interessos del ciutadans, els seus drets i la seva força i necessitat de ser escoltades. No és fàcil.

A més a més resulta que vostè està a dalt de l'estrada, a la Mesa del Congrés, perquè n'és una de les secretàries. S'ho esperava veure-ho tot, a més a més, des de la presidència?

La condició de membre de la Mesa del Congrés va ser una sorpresa per a mi. Normalment formes part de la Mesa quan tens ja experiència com a diputat. Donada la meva inexperiència, formar part del govern de la càmera ha significat haver d'a-

"El Congrés és un edifici antic, que impressiona i et trasllada a la serietat i rellevància del càrrec"

"Sempre he considerat la política com un instrument de transformació social"

prendre tot molt més ràpid que la majoria, em conec el funcionament del Congrés i les seves normes com si portara molts anys, però és que no he tingut més remei, donada la presa de decisions quotidianes que com a membre de la Mesa et corresponen és imprescindible.

En què consisteix la teva feina com a secretària de la mesa del Congrés?

Tots els escrits que es presenten al Congrés passen per la Mesa i nosaltres decidim si són admesos o no, i com. Després prenem tot tipus de decisions administratives i organitzatives, respecte al funcionament de la casa, des de si modernitzem l'hemicicle ficant terminals d'ordinadors en els escons o si admetem a tràmit el Pla Ibarretxe, fins a la cistella de Nadal.

Quan va saber que seria diputada? S'ho havia pensat mai que un dia ho seria, ni que fos en somnis?

No t'enganyaré, era un somni de joveneta però que quan creixes se t'oblida, fins que un dia et truquen de sobte i et diuen que sona el teu nom, i comences a rebre trucades de molta gent que et manifesta el seu recolzament. Porte militant a Esquerra Unida des dels divuit anys en responsabilitats internes no retribuïdes. Sempre he considerat la política com un instrument de transformació social, de conquesta de drets. Però a Esquerra Unida la decisió la pren una assemblea, en la qual es presentaven vuit noms. Es va votar i van decidir que fóra jo, eixe és veritablement el moment de l'impacte, allà te n'adones compte que no té marxa enrere i que hauràs de visitar sovint Madrid.

En què ha variat la seva percepció respecte la feina que fa un diputat al Congrés?

Té moltes variables. No té res a veure la tasca que fem els diputats de grups menuts en relació als grups grans, PP i PSOE. Qualsevol pot comprovar-ho a la web del Congrés

perfil

La valenciana Isaura Navarro, nascuda el 5 de novembre de 1973, soltera i sense fills, és des de març de 2004 una de les cinc diputades del grup Izquierda Verde (que formen Izquierda Unida i Iniciativa per Catalunya Verds). També ocupa el lloc de secretària quarta de la Mesa del Congrés. A més, és portaveu de vuit comissions molt diverses, entre les quals Justícia, Interior, Administracions Públiques i Reglament. Llicenciada en Dret, és membre de la presidència de IU. ■

(www.congreso.es). Els diputats de grups grans fan menys i sovint no estan en els debats, treballen sobretot els portaveus que estan molt especialitzats en un tema. En canvi, en els menuts com que sempre ets portaveu de comissió i ho ets de diverses... no pares de treballar: preparar-te intervencions, lleis, reunions... Treballe dotze hores al dia i de vegades no tinc temps ni de dinar. En un matí passe de defensar que no es faça el trasvassament del riu Xúquer a demanar que traguin els guarda-rails de les carreteres a preguntar-li al ministre per què no desmilitaritz la Guàrdia Civil. En canvi, els diputats de grups grans s'ho poden prendre amb més calma.

Se sent útil amb la feina que està fent?

La major part de la feina que faig és invisible, tot allò que no tinga un titular als mitjans no ha existit. Però les lleis queden i quan aconseguixes després d'una dura negociació, introduir canvis en una llei que milloren el text t'adones compte de la utilitat de l'esforç que fas. Després d'aquest pas pel poder legislatiu podré recordar els avantatges legals que he aconseguit introduir en moltes lleis. Això dona satisfacció, sens dubte.

A la gent li costa entendre que els polítics es tirin els plats pel cap a l'hemicicle i a fora la majoria es tractin amb total naturalitat. Què n'opina de la dimensió teatral de la política?

És una de les coses que impressiona molt al principi, per exemple quan en Rubalcaba era portaveu, sovint el veies pels corredors parlant amb en Zaplana i després tots patíem la posada en escena de l'hemicicle. La premsa també en té molta culpa; és el que més compra. Es fa per escenificar l'enfrontament polític i jo crec que especialment ho fa la dreta per a desmotivar el vot de l'esquerra. Són els que més la monten i la intenció és que la gent desconfie de la política i de la utilitat dels polítics. El que volen és que no votes i fer-se amb el

poder polític absolut. Ja vàrem conèixer Aznar...

Quin dia o dies destacaria de la present legislatura?

L'aprovació del matrimoni gai va ser prou emocionant, jo era portaveu per IU i va ser un orgull per a mi posar-li veu a un moment històric, culminació d'anys de lluita.

Ha hagut de sortir a defensar alguna moció o iniciativa davant el ple de la cambra? Com s'hi sent?

Ho faig una mitjana de tres vegades per setmana. És un lloc solemne i ho saps. T'estan gravant les càmeres i tot el que digues estara per sempre en les actes del Congrés. Cuides què dius i com ho dius. Al principi impressiona, i després t'hi acostumes, però sempre conscient de la rellevància que té.

Com és portar una vida a mig camí entre València, la seva ciutat natal, i Madrid, on passa gran part de la setmana?

És dur. Significa una renúncia a bona part de la teva vida personal, perquè quan tornes a la teva ciutat et passes els caps de setmana fent xerrades, actes, entrevistes amb les plataformes ciutadanes i un llarg etcètera que et deixa poc temps per a tu, per anar al cine o trobar els teus amics. Per la seva part, Madrid és molt dura i com que tenim tanta feina, tampoc la pots gaudir. A les vuit, quan comencen els espectacles normalment ets encara a l'hemicicle. Però és un treball emocionant i que com experiència temporal val la pena. ■

"La major part de la feina és invisible, el que no tinga un titular als mitjans no ha existit"